

Ki szerez nekem nevet?

A “név” jelentősége Mózes Első könyvében

Suhai György

2009.06.26.

Isten a teremtés hajnalán megteremti az első emberpárt, akiket együtt “embernek” (Ádámnak) nevez:

Gen 1:27 Teremté tehát Isten az embert az ő képére, Isten képére teremté őt: férfiúvá és asszonyná teremté őket.

Gen 5:2 Férfiúvá és asszonyná teremté őket, és megáldá őket és **nevezé az ő nevöket Ádámnak**, a mely napon teremtetének.

Genesis 5:2
זָכַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּרֵאשִׁית הַיּוֹם הַהוּא וַיִּבְרָךְ אֹתוֹ וַיִּקְרָא
אֶת-שְׁמוֹ אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָה: ס

A Szentírás egészének fényében és az ősi világ gondolkodásmódja szerint úgy tűnik, hogy a legtöbb esetben a névadás *identitás meghatározást* jelöl.¹ Az ember a teremtéskor közvetlenül Istentől kapja az identitását, az Istennel, azaz Teremtőjével való viszonya határozza meg azt, hogy ki ő. Erre utal annak ténye is, hogy Isten az embert a saját képére és hasonlatosságára teremtette.

Isten megteremti az állatokat és az embert bízza meg az állatok elnevezésével:

Gen 2:19 És formált vala az űr Isten a földből mindenféle mezei vadat, és mindenféle égi madarat, és elvívé az emberhez, hogy lássa, minek nevezze azokat; mert aminek nevezte az ember az élő állatot, **az annak neve**.

Genesis 2:19
וַיִּצַר יְהוָה אֱלֹהִים מִן-הָאָדָמָה כָּל-חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל-עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל-הָאָדָם לְרֵאוֹת מֵהַיִּקְרָא-לוֹ וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא-לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ:

Gen 2:20 És **nevet** ada az ember minden baromnak, az ég madarainak, és minden mezei vadnak; de az embernek hozzá illő segítő társat nem talált vala.

Genesis 2:20
וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל-הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְלָאָדָם לֹא-מָצָא עֹזֵר כְּנַגְדּוֹ:

¹ Ld. pl. John H. Walton, *The Lost World of Genesis One*, (Downer Grove, IL: InterVarsity Press, 2009), 31. Vannak, akik szerint a névadás inkább hatalmi igény bejelentését, egyfajta alá-, fölérendeltségi viszonyt jelöl a névadó és a nevezett személy között. Noha ez is egy lehetséges aspektusa a névadásnak, mi jelen tanulmányban a névadásra, mint identitás meghatározásra fogunk koncentrálni.

Az, hogy az ember nevezi el az állatokat tulajdonképpen azt jelenti, hogy az állatok „identitását” az emberrel való viszonyuk határozza meg, amiképpen az ember is Istentől, az Istennel való viszonyából nyeri a maga identitását.

Isten megteremti Évát, akinek ugyancsak Ádám ad nevet:

Gen 3:20 Nevezte vala pedig Ádám az ő feleségének **nevét** Évának, mivelhogy ő lett anyja minden élônek.

וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הוּא הִיְתָה אִם כָּל־חַיִּי: ^{WTT} Genesis 3:20

Tehát titokzatos módon Éva is Ádámtól, az Ádámmal, vagyis a férjével való kapcsolatából nyeri az identitását.² Ezt 2 további dolog is megerősíteni látszik.

1. Éva Ádámból teremtett:

Gen 2:21-23 Bocsáta tehát az űr Isten mély álmod az emberre, és ez elaluvék. Akkor kivôn egyet annak oldalbordái közül, és hússal tölté be annak helyét. ²² És alkotá az űr Isten azt az oldalbordát, a melyet kivett vala az emberbôl, asszonynyá, és vivé az emberhez. ²³ És monda az ember: Ez már csontomból való csont, és testemből való test: ez asszonyembernek neveztessek, mert emberbôl vétetett.

2. Pál arról tanít, hogy valamiképpen, a házastársi kapcsolatban, a férj a feleség feje (tôle nyeri az identitását?), a férjes asszony csupán „közvetve”, a férjén keresztül „kapcsolódik” Istenhez:

1 Kor 11:3 Akarom pedig, hogy tudjátok, hogy minden férfiúnak feje a Krisztus; az asszonynak feje pedig a férfiú; vö. Ef 5:23.

A bűneset után a következő sokatmondó megállapítással találkozunk:

Gen 5:3 Élt vala pedig Ádám száz harmincz esztendő, és nemze fiat **az ő képére és hasonlatosságára, és nevezé az ő nevét** Séthnek.

Mikor az ember, a bűnesetben, fellázadt Isten ellen, elszakadt Teremtőjétől, vagyis identitása végső forrásától. Ádám természet szerinti gyermekeit már nem az Istennel való kapcsolatuk határozza meg, hanem úgy mond a szüleiiktől nyerik az identitásukat, hiszen az Istennel való személyes kapcsolatuk megszakadt. Ezt jelzi talán az is, hogy Ádám ad nevet Séthnek. Séth már nem Istentől, hanem a büntől megromlott Ádámtól nyeri az identitását.

² Fontos azt megjegyeznünk, hogy itt egy házastársi viszonyban élő nőről van szó. Tehát nem szabad azt a következtetést levonnunk ebből, hogy minden nő csak a férfivel való kapcsolatban találhatja meg az identitását és ezért a nő nem lehetne „teljes értékű” emberi lény férfi nélkül. Ez egy nagy titok.

Ezt követően legközelebb az 1 Mózés 6:4-ben kerül elő újra a “név” szó (שֵׁם), ahol a következő áll:

Gen 6:4 Az óriások valának a földön abban az időben, sőt még azután is, mikor az Isten fiai bemenének az emberek leányaihoz, és azok gyermekeket szülének nékik. Ezek ama hatalmasok, kik eleitől fogva **neves emberek** voltak.

Genesis 6:4 WTT
הַגְּבֵרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם אֲנָשֵׁי הַשָּׁם: פ
אֲשֶׁר יְבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶל-בְּנוֹת הָאָדָם וַיֵּלְדוּ לָהֶם הַמָּוֶה
הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם וְגַם אַחֲרֵי-כֵן

Az özönvíz előtti korban úgy nevezett “óriások” (גְּבֵרִים) éltek a földön, akiket a szentíró “hatalmasoknak” (גְּבֵרִים) illetve “neves embereknek”, még pontosabban “a név embereinek” (אֲנָשֵׁי הַשָּׁם) nevez. J. H. Herz az “istentelen civilizáció fejlesztőinek”³ nevezi ezeket a neves embereket. Vagyis ezek a hatalmasok, az özönvíz előtti kor nagyjai a saját nagyságukról, hatalmas vívmányaikról, tetteikről akartak híressé, ismertté válni, a saját emberi teljesítményükkel próbáltak nevet szerezni maguknak, Istentől függetlenül. És tulajdonképpen az emberiség ezen istentelen törekvésének a következményeként bocsátja Isten az özönvizet a földre.⁴

Az özönvízben Noén és családján kívül minden embert és szárazföldi állatot elpusztít Isten. Hamar kiderül azonban, hogy az özönvíz ítélete sem változtatott semmit az ember romlottságán, nem adott valódi megoldást a bűn kérdésére (Gen 8:21). Ennek szomorú tényét szemlélteti Babel építésének története, melyben az ember Isten elleni lázadása csúcspontot ér. A kulcskérdés az, hogy miről szól a Babel története.

A legelterjedtebb nézet szerint ez a történet arról az ősi, eleve kudarcra ítélt, emberi törekvésről szól, hogy az ember, az ő “cselekedetei” által, megpróbál felhágni Istenhez. A történet figyelmes elolvasása után, és az előző fejezeteket is figyelembe véve azonban világossá válik, hogy ez a történet nem erről szól. A kulcsvers a 11:4, ahol a bábéli toronyépítők célkitűzéséről olvasunk:

Gen 11:4 És mondának: Jertek, építsünk magunknak várost és tornyot, melynek teteje az eget érje, és szerezzünk magunknak nevet, hogy el ne széledjünk az egész földnek színén.

Genesis 11:4 WTT
וַיֵּאמְרוּ הֶבְהֵא נִבְנֶה-לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ
בַּשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה-לָּנוּ שֵׁם פֶּן-נִפּוֹץ עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ:

³ J. H. Herz, *Mózés öt könyve és a Haftárak*, (Budapest, Akadémiai Kiadó és Nyomda, 1984), 48.

⁴ Illetve az Isten fiainak bűne miatt, mellyel kapcsolatosan ld. “Kik azok az ‘Isten fiak’ és miben állt az ő bűnük?” c. tanulmányomat.

A toronyépítők végső célja, hogy Istentől függetlenül, Isten ellen lázadva, nevet szerezzenek maguknak. Mely által annak adják bizonyosságát, hogy ők az özönvíz előtti “hatalmasok” és “neves emberek” egyenes ágú lelki leszármazottai. Isten elleni lázadásuk abban fogalmazódik meg, hogy nem akarnak elszéledni a földnek színén.

Ki volt ezeknek a totonyépítőknek a vezetője? Nimród.

Gen 10:8 Khús nemzé Nimródót is; ez kezde **hatalmassá lenni** a földön.⁹ Ez hatalmas vadász vala az űr előtt, azért mondják: Hatalmas vadász az űr előtt, mint Nimród.¹⁰ **Az ő birodalmának kezdete volt Babel, Erekh, Akkád, és Kálnéh a Sineár földén.**

Genesis 10:8
וְכֹשׁ יֵלֵךְ אֶת-נִמְרוֹד הוּא הַחַל לְהִיּוֹת גִּבּוֹר
בְּאֶרֶץ: הוּא-הָיָה גִבּוֹר צֵיד לִפְנֵי יְהוָה עַל-כֵּן יֹאמַר כְּנִמְרוֹד
גִּבּוֹר צֵיד לִפְנֵי יְהוָה: וַתְּהִי רֵאשִׁית מִמְּלַכְתּוֹ בְּבָל וְאַרְךָ
וְאֶפְרַד וְכַלְנֵה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר:

Nimródót ugyanazzal a szóval jellemzi a szentíró, mint az 1 Móz 6:4-ben szereplő neves embereket: “hatalmasok” (גִּבּוֹר v. גִּבְרִים). Amikor tehát azt írja Mózes, hogy “ez kezde hatalmassá lenni a földön,” az az előzmények fényében nem sok jót sejtet.⁵ Ráadásul Nimród neve azt jelenti “Lázadni fogunk”⁶ Mégegyeszer szeretném kiemelni tehát, hogy Isten elleni lázadásuk abban nyilvánul meg, hogy Istentől függetlenül, a saját emberi teljesítményükkel, egy hatalmas város és torony építésével, próbálják megalapozni az identitásukat. Erről akarnak ismertté, híressé válni.

Mi Isten válasza az ellene lázadó egységes emberiség büszke identitás keresésére? Azt látjuk, hogy ígéretéhez híven, valóban nem küld Isten egy újabb özönvizet a földre (9:11). Ehelyett kétféle dolgot tesz:

Isten szemében nevetséges a bűnös emberiség erőfeszítése. Az, aki Isten képmására teremtett, Istentől függetlenül akarja megalapozni a saját identitását?! Az ilyen terv eleve kudarcra van ítéelve. Egyetlen mozdulattal keresztülhúzza Isten ezt a tervet. Szétrobbantja a lázadók egységét, mellyel a bűn hatását gyengíti, majd szétszórja őket a föld színén (11:7-8). A 10:10-ből azonban kiderül, hogy ez sem tudta meggátolni Nimródót és követőit büszke városépítési projektjükben.

A másik, a büszke ember identitás keresésére adott, még nagyobb jelentőséggel bíró válasza Istennek Ábrahám elhívása, ahol a következőket olvassuk:

⁵ A “hatalmas vadász az űr előtt” kifejezés minden bizonnyal Nimród büszkeségére, vakmerőségére, hivalkodására utal. Az Űr előtt kérkedett emberi erejével, nagyságával, (ember?) vadászásban elért kiemelkedő eredményeivel. Ugyanez a lelkület jellemzi az Ézsaiás korabeli zsidókat is, akik a bűneikkel hivalkodnak Isten előtt, ld. Ézs 3:8-9.

⁶ Bruce Waltke, *Genesis*, (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2001), 169.

Gen 12:1 És monda az űr Ábrámnak: Eredj ki a te földedből, és a te rokonságod közül, és a te atyádnak házából, a földre, a melyet én mutatok néked.² És nagy nemzetté teszlek, és megáldalak téged, **és felmagasztalom a te nevedet**, és áldás leszesz.³ És megáldom azokat, a kik téged áldanak, és a ki téged átkoz, megátkozom azt: és megáldatnak te benned a föld minden nemzetségei.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-אַבְרָם לֵךְ-לְךָ מֵאֶרֶץ
וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֹרְאָךָ: ² וְאֶעֱשֶׂךָ
לְגוֹי גָּדוֹל וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדַּלְהָ שְׁמֶךָ וְהָיָה בְרָכָה: ³ וְאֶבְרַכְהָ
מִבְּרַכְיָךָ וּמִקְלָלְךָ אֲאִר וְנִבְרַכְוּ בְךָ כָּל מִשְׁפַּחַת הָאָדָמָה:

Ábrahámnak Isten maga fog egy nagy nevet szerezni! Ábrahám arról lesz ismert, hogy ő nem a saját erőfeszítéseiből, hanem Istentől fogja nyerni az identitását, méghozzá azzal a céllal, hogy általa Isten megáldja a bűnbe esett emberiséget. Isten kiválaszt egy embert, akit kihív a büszke városépítők tömegéből, hogy az ellene lázadó embert megmentse, és hogy helyreállítsa benne az Isten képmását. Ábrahám azáltal válhat áldásközvetítővé, hogy Istentől, a Vele való helyreállított személyes kapcsolatból nyeri az identitását. Ez a célja neve felmagasztalásának, identitása helyreállításának.

Ábrahám nem azonnal kap új nevet/identitást, hanem csak azt követően, hogy meggyőző jeleit adja annak, hogy ő valóban Istemben bíz, Rá támaszkodik, ld. Gen 17:5:

Gen 17:5 És ne neveztessek ezután a te neved Ábrámnak, hanem **legyen a te neved Ábrahám**, mert népek sokaságának atyjává teszlek téged.

וְלֹא-יִקְרָא עוֹד אֶת-שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ
אַבְרָהָם כִּי אֲבֵהֶמוֹן גּוֹיִם נִתְתִּיךָ:

“Ábrám” jelentése “magasztos atya,” “Ábrahám” pedig valami olyasmit jelent, hogy “sokaság atyja.” Itt kerül sor tehát az identitásváltásra. Ábrahámot többé nem a saját magasztossága definiálja,⁷ hanem az Istennel való mély, személyes kapcsolata és az ebből a kapcsolatból származó áldások.

Hasonló identitás-váltásban volt része Jákóbnak is, aki az Istennel való tusakodása után nyerte az “Izrael” nevet. “Csaló”-ból “Isten harcosává”/”Istennel harcolóvá” lett (Gen 32:27, 28).

Azóta is erre a két nagy csoportra oszlik az emberiség, a büszke városépítők csoportjára, akik a saját erejükből, a saját teljesítményükkel próbálják megalapozni az identitásukat, illetve Ábrahám lelki örököseire, utódaira, akik pedig az Istennel való, Krisztusban helyreállított, személyes kapcsolatból nyerik az identitásukat. Az előzőek maguk próbálnak nevet szerezni maguknak, az utóbbiaknak pedig Isten ad (egy új) nevet, vö. Ézs 62:2 és Jel 2:17.

⁷ Péter szavait használva, az ő atyjától örökölt hiábavaló élete (1 Pét 1:18).

Ézs 62:2 És meglátják a népek igazságodat, és minden királyok dicsőségedet, és **új nevet** adnak néked, a melyet az úr szája határoz meg.

Jel 2:17 A kinek van füle hallja, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek. A győzedelmesnek enni adok az elrejtett mannából, és adok annak fehér kövecskét, és a kövecskén **új írott nevet**, a melyet senki nem tud, csak az, a ki kapja.

Te melyik csoportba tartozol?

További gondolatok

Nimród és örököseinek városa Bábel/Babilon (Gen 10:10), az Isten elleni lázadás szimbóluma és megtestesítője, emberi kéz csinálománya. Ábrahám lelki utódainak városa pedig Jeruzsálem, mely a mennyei Jeruzsálem előképe, amelyet nem emberkez épített, hanem maga Isten. Az üdvtörténet során e két város folyamatos harcban áll egymással. Isten népének (amely magáról Istenről neveztetik, tőle nyeri identitását) mélypontja a babiloni fogság. Az üdvtörténet azonban azzal fog véget érni, hogy Babilon, a nagy parázna végleg elpusztíttatik (Jel 18), a mennyei Jeruzsálem pedig leszáll az újjáteremtett földre (Jel 21) és a föld megtelik az Úr dicsőségével és igazságával.

További érdekesség, hogy a bábeli történet Sém nemzetségtáblázatába ágyazódik bele, akinek nevét ugyanúgy betűzik, mint a héber “név” szót (נֵם). Az 1 Móz 10:21-31-ben és a 11:10-32-ben tehát *Név* nemzetségtáblázatát olvassuk, mely mintegy hidat képez a maguknak nevet szerezni akarók és Ábrahám, vagyis az Istentől nagy nevet nyert ember, története között. Vajon hogy csenghetett mindez Mózes zsidó hallgatóságának fülében?